7857.

UNIVE[redacted]NT

Digitized by Google

ACADEMISCHE

LIJK-REEDE,

OOVER DE DOOT

Van de seer Eerweerdige, Geleerde, Gotsaalige, en Vermaarde Heer,

JACOB TRIGLAND,

Geroemt Hoog-Leeraar der Heilige Gotsgeleertheit en Joodsche Outheeden in de Academie, en getrou Leeraar in de Gemeente van Leiden.

Volgens Besluit van den Rector en Raat der Academie bij sijne Begraavenisse in het Latijn gevoert, den XXVIII. Sept. MDCCV.

DOOR

JOHANNES à MARCK,

Des Ooverleedenen Amptgenoot in de Academie en Gemeente.

TOT LEIDEN,

By JORDAAN LUCHTMAN, 1705.

Digitized by Google

Digitized by Google

ACADEMISCHE LIJK-REEDE,

GEVOERT

Oover de Doot en by de Begraavenisse van de Heer

JACOB TRIGLAND.

ACHTBAARE EN GE-EERDE TOE-HOORDEREN VAN ALLERLEIE WEERDIGHEIT EN SOORTE!

Gansch weinich haddet gij u te verwonderen, indien ik nu tot u sullende spreeken, terstont t'eenemaal verstomde, en gij vervolgens niet als eenige naare snikken van een ooverstelpt herte uit mij hoordet. Het is wel mijn gewoon Gestoelte op welke ik staa; maar het selve is met een ongewoon swart bekleedet. Vrienden Aangesichten doen sich wel voor mijne oogen op; maar sij zijn

Digitized by Google

alle met een treurich bleek betrokken, en worden ook veele door een ſterke beevinge geſchuddet. Daarbeneevens kan de aakelijkheit van dit mijn treurgewaat geenſins ophaalen teegen de verbaaſtheit met welke mijn geeſt en ganſche lichaam ſelve is geſlaagen. Daar is, helaas! een Flonker-Sterre gevallen, welke een ſeer groot licht van heemelſche wijsheit en heiligheit aan alle kanten door de Kerke deede ſchijnen, en te gelijk de ſchrikken en gevaaren des nachts wechnam. Daar is een ſeer helder Academie-Licht ondergegaan, welke een oovervloet van allerleie geleertheit door de gantſche weerelt verſpreide, en des ſelfs voedſterlingen uit de aller-afgeleegenſte Lantſchappen herwaarts trok. De eerſte Voorganger van ons Gots-Geleerden is needergeſtortet, welke de weerdigheit van die alle met een rechte helden dapperheit ophielde, en de vijanden ſelve tot eerbiet dwong. Hij is omgekoomen, die andere in vermoogen van lichaam en geeſt veele oovertrof, en noch was in de kracht van ſijne jaaren, omtrent booven alle het verſte af van den laſtigen ouderdom en de nootſaakelijkheit des doots En daar wy eerſt voor vier jaaren zijn berooft geworden van onſe gemeene Vaader Spanheim, wiens naame de weerelt door in eeuwige zeegeninge ſal blijven, worde ik nu ontſet van mijn broeder TRIGLAND, die ik zeedert meer als dertich jaaren aan mijn ſijde hebbe gehat, als een getrou meedegeſel, en ſterke hulp, en voorſichtige leidsman, en die ſich ſelven aan mij nooit heeft ontrokken, ook doe wanneer de plaatſen onſer wooninge veertien jaaren lang door de tuſchen beiden vloejende zee geſcheiden waaren. En ik hebbe

hebbe hem vervolgens niet meer tot een Meedewerker in den Heere, die den arbeit van de Besorginge der Gemeente met mij deele, op dat ik door des selfs last in mijne machteloosheit niet werde verdrukt. Want doch TRIGLANDS heemelsche geest heeft voor weinige daagen de aarde verlaaten; en wij hebben soo eeven, met een algemeen gejammer van Academie en Stat, in het naare graf-hol opgesllooten sijn voortreflelijke mont, sonder dat wij die weeder sullen sien of hooren voor den doorluchtigen dach des Heeren en het geklank der laatste basuine. Maar terwijl dit nu door het wijse bestel van den Opperheer sich dus toedraagt, is'r voor ons immers niet anders ooverich, het geene ons ook behaagen moet, als dat wij de gedachtenisse van deese soo Groote Man met opmerkinge vernieuwen en met ijver aanprijsen; op dat hij soo van allen werde gekent, en of van verre naagevolgt, of veel eer met verwonderinge geroemt. Indien ik nu hier in u allesins niet voorgaa volgens vereisch van des Oover-leedenen verdiensten, welke met veel grooter bekwaamheit uit een andere mont hadden konnen worden gehoort; soo verwachte ik nochtans met billijkheit, dat gij sulks alleen wijten sult aan mijne groote onbespraaktheit en daar bij koomende bittere zielen-smerte, terwijl ik beeter hebbe geoordeelt te sullen doen met iets op een onbeschaafde wijse te seggen, volgens besluit van den Rector en Academie-Raat, en de gewoone schikkinge hier in van haar gevolgt, en den dwang van mijne eigene liefde tot den Oover-leedenen, als met de lucht door een treurich gehuil ijdelijk te vervullen.

Het is TRIGLAND, die wij ten graave hebben gebracht. Deese Naame leidet ons terstont tot des Mans GrootVaader; die eertijts tot een groote cieraat van deese onse Kerke en Academie heeft verstrekt; die sich self door een uitmuntende ijver voor de Godtsaaligheit en beschermінge der Waarheit teegen de Papisten en Neederlantsche Pelagianerije-Drijvers heeft geroemt gemaakt; en die seer veele en groote, Duitsche en Latijnsche, tot de Kerkgeschiedenissen en Gotsgeleertheit behoorende, geschriften als blijken van sijn geleertheit en neerstigheit aan de weerelt heeft naagelaaten, wanneer hij meer dan seeventich jaaren out van hier scheide, en op dit gestoelte van de seer Vermaarde Coccejus naa behooren geroemt wierde, in het Jaar MDCLIV. Van hem en sijn Vrouwe Christine Dirks Stoof bleeven oover vier Dochters, en drie seer Weerdige Soonen, met naamen; Cornelis, welke gestorven is in den Dienst der Haagsche Kerke en het Godtvruchtich Onderwijs van den grooten Prince van Orangien Willem Henrik, daar naa onse gewenschte Stadthouder en Machtich Kooning van Engelant; Dirk, welke een vermaart Rechtsgeleerde is geweest aan de Academie van Harderwijk, en met een ook Burgemeester van die Stat; en Jacob, welke in den Opsicht der Amsterdamsche Gemeente sijne daagen heeft geeindicht, naa dat hij tot Monster achter den Haag, tot Alkmaar, en tot Haarlem, den roem van een seer getrou en geoefent Herder hadde verkreegen. Deese laatste nu heeft sich in huwelijk begeeven met Johanne de Marees, zijnde een seer deuchtsaame en voortreffelijke Juffrouw, gebooren van Jan

de

de Marees aanſienlijk en geroemt Koopman tot Amſterdam en Eliſabet Schilders; en bij haar, behalven andere kinderen, onſen TRIGLAND geteelt. Soo ſiet gij dan, dat de Ooverleedene, uit een deftich Geſlachte gebooren, in het ſelve gevonden heeft groote voorbeelden van geleertheit en deucht, naa welke hij ſich met ijver ſchikken mochte; en dat hij geenſins is ontbloot geweeſt van ſoodaanige hulpmiddelen, als der ouderen behoeftigheit ſomtijts veel ſpaarſaamer vergunt aan anderen die op een betaamelijke wijſe in de weerelt trachten uit te munten.

Het is JACOB TRIGLAND, van wien wij ſpreeken. Want deeſe Naame van ſijn Grootvaader en Vaader heeft hij te rechte ontvangen; als in wien den lof van die beide ſoude herleeven, en die met haar tot nutte der Kerke was gebooren, jaa ook, indien wij met onſe gedachten willen opklimmen tot de gemeene Vaader der Stammen Iſraels van de ſelve naame, die booven andere van Godt gelieft ſoude zijn en der heemelſche zeegeninge deelachtich. Och! hadden altijt de gezeegende Naamen van Ouders en Heilige Mannen, die aan de Kinderen worden gegeeven, bij deeſen allen ſulk een kracht van beteekeniſſe en aandrang! Soo ſoude het met haar en met de Kerke en met het Gemeene Beſt veel beeter gaan, als nu; daar wij geduirich een erger geſlachte ſien opſtaan, en de naamen der Ooverleedene door onaardige kinderen niet weinich dikwijls worden onteert.

Het was voorts tot Haarlem, daar onſe JACOB gebooren wierde; terwijl ſijn Vaader daar ſijn ſtantplaatſe hadde. En dus niet alleen in Hollant,

wel-

welkes inwoonders van haar Verſtant en Neerſtigheit en Vriendelijkheit en allerhande Gevalligheit booven veele andere volkeren worden geroemt; maar ook in die naabuirige Stat van Hollant, dewelke voor geene of weinige andere behoeft te wijken, dewelke van outs af Mannen heeft voortgebracht beide in weetenſchap en krijgs-oefeninge vermaart, de welke voor altoos bij de laate naakoomelingen ſal worden gemeldet van weegens de uitvindinge der Drukkunſt en het voordeel hier door aan allerleie wijsheit toegebracht, en de welke noch heeden een voorbeelt van zeedigheit en werkſaamheit geeft aan alle haare gebuuren. Indien nu TRIGLAND eenige lof van deeſe Stat ſijner geboorte toekomt, veel meer roem komt haar weeder te huis van deeſe naame; dewijl ſij de Vaader met een dankbaare erkenteniſſe in haaren ſchoot heeft gevoet; en dien Soone uit de ſelve voortgebracht, de welke alle Steeden en Volken in ſijn leeven ſouden ſoeken, en naa ſijn doot met grootachtinge eeren.

De Dach van ſijn Geboorte was den Achtſten van Mai-Maant; wanneer alles pleeg te groejen en te bloejen, en wanneer hij daarom gepaſtelijk gebooren wierde, dewelke niet alleen als een ſeer ſchoone bloeme den hof der Kerke ſoude vercieren, maar ook den voortreffelijken reuk van het heemelſch Euangelium door de geheele weerelt verſpreiden. En men telde doe het Twee en Vijftichſte Jaar van de voorleedene Eeuwe; ſoo dat het noch Twee Jaaren was voor ſijn Grootvaaders doot, dien het dus gebeurde ſich te verblijden in de hoope van deeſe ſijn Soons Soone. Het zij mij bij geleegentheit van dit Jaar MDCLII. ook

ook geoorloft te gedenken aan mijn moederlijke GrootVaader Johannes Cloppenburg, de welke, te vooren acht jaaren lang geweeſt zijnde een ſeer gelieft Amptgenoot van den ouden Heer Trigland in den Kerken-Dienſt tot Amſterdam, in dit ſelve jaar aan de Vrieſche Academie van Franeker ſijne daagen eindichde.

Seer licht ſult gij nu ſelve konnen oordeelen, met hoe veel liefde en ſorge de Gotvruchtige Ouderen deeſen aan haar van Got gegeevenen Soone hebben opgevoedet, en van kintsbeen af naa geleegenheit van ſijn ouderdom toebereidet tot een Man Gots, die te ſijner tijt veel dienſt aan de Kerke mochte doen. Voornaamenlijk, wanneer ſij al ſeer vroege in hem hebben bemerkt ſeer voortreffelijke begaaftheeden der ziele, met een wondere aangenaamheit van zeeden gepaart; welke in tijts behoorlijk wordende opgewekt en geoefent, onder Gots zeegen een onfeilbaare hoope van groote vruchten verwekken. Doch dat geluk heeft den Ouderen niet moogen gebeuren, dat ſij ſelve ſoodaanige vruchten van haare ſorge genooten, of die tot een groote rijpheit ſaagen gevordert; gelijk de Soone ſijne Ouderen niet ſeer lange heeft moogen behouden, om van haar met ſoo grooten teederheyt te worden beſorgt, en aan haar weederom tot een ſoo aangenaam vermaak te verſtrekken. Want hij verlieſt door een ontijdige doot ſijn Vaader in het Elfde Jaar van ſijn ouderdom; binnen de ſelve maant ſterft ſijn Moeder van droefheit; en hij blijft dus alleen oover in die bekommerlijke jaaren, in welke veele door leedigheit en daar uit volgende ondeugden onweetende den wech van haar verderf

Digitized by Google

inslaan. Maar de Goddelijke genaade heeft onsen Overleedenen gehouden op de betaamelijk baane van Geleertheit en Deucht; waar toe seer veel geholpen heeft de neerstige Opsicht van sijn Vaaderlijke Oom Cornelis Trigland, die hem al in sijne jonge jaaren van gedaante en bekwaamheeden heeft doen bekent worden aan den Prince van Orangien bij geleegenheit van het onderwijs dat hij aan deesen Vorst gaf, en van sijn Moederlijke Oom Daniel de Marees, terwijl hij altijt naa de vermaaningen en raat van deese sijne Voogden sich selven met veele wilveerdigheit gedroeg. Dus heeft hij, voor en naa sijner Ouderen doot, eerst tot Haarlem en daar naa tot Amsterdam, onder het bestier van den Rector Adriaan Junius, met veele neerstigheit niet alleen het Latijn en Grieksch maar ook de beginselen der Wijsgeerte geleert; in dier voegen, dat hij de wondere grootheit van sijn Verstant, en ongewoone vastigheit van sijne Geheugenisse, en aangenaame veerdigheit van sijn Uitspraak, en deftige aanwas van sijn Geleertheit, steets vertoonde, uit de laagere in de hoogere Schoolen en uit deese tot de Academie niet opklimmende, als met een ongemeene roem en eerste letter-prijs. Op dat hij nu, met sulk een voorbereidinge en bekwaamheit booven alle andere die van sijne jaaren waaren op de Academie koomende, niet t' eenemaal aan sich self soude worden gelaaten, en dus geleegenheit hebben van sijne vrijheit volgens de verkeerde gewoonte deeser eeuwe al te seer te misbruiken, is hij eerst naa Harderwijk gesonden, om daar bij de Vermaarde Mannen van die Academie de Taalkunde en Wijsgeerte af te doen, onder den Opsicht en

het

het bestier van sijn Oom Dirk Trigland, die hem ook onder sijn dak en aan sijn taafel met groote geneegenheit ontvangen heeft. Gelijk hij van daar naaderhant koomende tot Leiden, met geen minder bereitwilligheit in huis is genoomen van de seer Vermaarde Antonij Huls, die bij de Gotsgeleertheit een groote Taalkunde in het Hebreeusch Chaldeeusch en Syrisch hadde gepaart, welke hem de weerelt door seer geroemt maakte. Soo ik mij niet seer bedriege, heeft de inwooninge bij deesen Man ook de eerste geleegenheit aan den Ooverleedenen gegeeven, om sich met soo veel lust op die Oostersche Taalen te leggen, tot een gelukkiger verklaaringe der Heilige Schriften; gelijk hij naaderhant onder de leidinge van den Breemer Boot de ondersoekinge der Arabische Taale daar bij voegde; en ondertusschen geduirich bij sich selven handelde allerleie Latijnsche en Grieksche Schriften welke tot de Tijts-Geschiedenissen of Welspreekenheit of Dichtkunde behooren, in de Grieksche sich ook bedienende van de gemeensaame omgang met Abraham Berkel. Doch sijn voornaamste werk maakte hij daar naa van de heilige Godtsgeleertheit; het welke wel eenichsins was teegen de gedachten van sommige sijner Naabestaande Vrienden, maar eevenwel sijn eigen sin, oovereenkomstich met de wensch van sijn stervende Vaader, die hij te rechte oordeelde in behoorlijke acht te moeten houden. Soo gelukkich nu was te dier tijt deese onse Leidsche Academie, dat sij genoot het groote Licht, niet alleen van den Eerwaarden Vaader Abraham Heidanus, en van de Naukeurige Christoffel Wittich, van welker onderwijs de

Ooverleedene fich meede bedient heeft, maar ook van de feer Bondige Gotsgeleerde Frederik Spanheim, welke door fijn uitgebreide geleertheit tot een algemeene verwonderinge doe al verftrekte, foo in het verklaaren der Schriftuire, en beveftigen van waarheeden, en weederleggen van dwaalingen, als in het ophelderen van de Kerkelijke Outheeden, en aan welke de Ooverleedene fich wel het meefte oovergaf. En dewijl hij feer wel wifte, dat het een Gotsgeleerde toeftaat fijne Kenniffe aan de Gemeente met een bekwaame maniere van feggen meede te deelen, het welke fonder voorgaande veelvoudige oefeningen naulijks te rechte kan gefchieden, foo heeft hij hier van ook fijn werk gemaakt, genietende in het verdeelen en behandelen der Schriftuurplaatfen het onderwijs van de Leidfche Kerkleeraaren Pieter van Stavoren en David Knibbe, welke in dat werk ten meeften doe geacht en geroemt wierden. Dus vonde ik den Ooverleedenen tot Leiden werkfaam, in het huis van fijne twee geliefde en liefhebbende Moejen, wanneer ik in het Jaar MDCLXXIII. van Franeker aan deefe Leidfche Academie kwam tot een behoorlijke bevorderinge van mijne kenniffe in de Goddelijke faaken. Wat was dit doe voor mij een geluk? dat ik den tijt van twee jaaren hier niet alleen hadde Groote Leermeefteren, welke mij tot bondige en verheevene wijsheit aanfetteden, maar ook Eedelmoedige Meedeleerlingen, welke mij in mijn traagheit door haar voorbeelt van een eergierige na-ijver voort-trokken, met naamen, een Meier van Bremen, een Klingler van Zurich, een de Haafe van Frankfurt; een Huls van Breda, een de Moor

Moor van Gouda, een Seevenhooven en Gribius van Amsterdam, een van Wesel uit Brabant, een Velingius uit Gelderlant, en diergelijke Mannen meer, welke de Goddelijke voorsienigheit van oover lange tot den dienst van Academien en vermaarde Kerken heeft geroepen. Niemant was'r eevenwel onder deese alle, die niet beneevens mij aan den Ooverleedenen seer gereedelijk gaf de grootste roem van Verstant Geleertheit en Bevallige Aangenaamheit, en die sich niet seer gelukkich achte door vrientschap en gemeensaame omgang met hem te houden, als waar door men leeren konde, op alle groote en kleine dingen wel te letten, een recht oordeel oover die alle te vellen, bekwaamelijk te onthouden het geene men geleesen of gehoort hadde, op een veerdige en nette wijse sijne gedachten uit te drukken, op een vriendelijke en deftige maniere met malkanderen om te gaan, en langs een betaamelijke wech naa het gewenscht einde van sijn Letter-arbeit te streeven. Jaa elk, die dien uitmuntenden Jongeling hoorde antwoorden, teegenwerpen, beweeren, of preediken, verheugde sich terstont met ons oover het groote heil dat de Kerke van hem seekerlijk hadde te verwachten.

Soo droeg sich de Ooverleedene in sijne Academische Letter-loop. En oovereenkomstich den selven toonde hij sich terstont daar naa aan de Eerwaarde Kerkvergaaderinge der Opsienderen tot Haarlem, aan welkes gewoone Ondersoek hij sich in het Jaar MDCLXXVI. onderwierp met Adriaan van Wesel als noch seer weerdich Leeraar tot Amsterdam. Verder maakte hij sijne bekwaamheeden bekent aan alle Geleerde Mannen, niet alleen in Nee-

derlant, bij welke hij door het geruchte van sijne groote lof een seer gereede toegang vonde, maar ook in Engelant, werwaarts hij een reisje van eenige weeken deede, hebbende onder andere Gribius, dat teegenwoordige cieraat der Delffsche Kerke, tot sijn reisgesel. Jaa hij prees sich selven ooveral door sijne Leer-reeden soo aan de Gemeenten aan, dat hij met de sterkste toejuichingen van groot en klein wierde gehoort en begeert. En voorwaar verre soude den Uithoorn, een aansienlijk Dorp in het Sticht van Utrecht niet seer verre van Amsterdam geleegen, van dat geluk zijn afgeweest, om van de eerste straalen van dit soo groote opgaande Licht bescheenen te worden, ten zij in Hollant de Jaarwet hadde plaats gehat, de welke doe tot het volle Vijfentwintichste Jaar des ouderdoms toe elk en een ieder sonder eenich onderscheit gansch strengelijk van den Kerkendienst weerde, wanneer die Stichtsche menschen in het begin van het Jaar MDCLXXVII. den Ooverleedenen beriepen, en weegens sijn geroemde verdiensten buiten veel swaarigheit een versachtinge van haar Jaarrecht erlangden. Doch deese haare vreugde duurde niet lang, terwijl de Ooverleedene, naa weinich maanden daar onder het ooge en de geduirige sterke toeloop van de Amsterdammers doorgebracht te hebben, in het volgende Jaar MDCLXXVIII. beroepen wierde naa Breda, en dus meer geplaatst in het ooge van het Vorstelijke Hof en van allerleie Aansienlijke menschen; bij welke geleegenheit ik, doe aan den Uithoorn zijnde, kan getuigen, met hoe grooten droefheit van de Gemeente en geneegenheit van die van Breda hij van de eerste naa de laatste

plaatse

Digitized by Google

plaatſe ging. Naulijks was hij tot Breda gekoomen, of die van Middelburg kwaamen met haar beroep tot hem, met een groote geneegenheit en ijver bij hem aanhoudende dat hij het ſelve wilde opvolgen, maar dit wees hij van de hant, ſoo uit lieſde voor die van Breda, als uit afkeer van de onluſten door welke Middelburg doe ontroert was. Van een meerder kracht was bij hem in het Jaar MDCLXXX. het beroep van de Utrechtſe Gemeente; welkes Dienſt hij dan gewillich aannam, op die ſelve tijt als tot vercieringe van de Kerk en Academie van die deftige Stat onſe vermaarde Heer Witſius van Franeker wierde oovergehaalt, van welke de Ooverleedene dan doe al een ſeer gelieſt Amptgenoot is geworden. Hoe aangenaam nu deeſe ſtantplaatſe voor hem was, heeft hij met de daat ſelve doen blijken, als hij in het Jaar MDCLXXXI. het beroep van Rotterdam, teegen alle aanhoudinge van die bloejende Gemeente, volkoomen afſloeg. Doch in dat ſelve Jaar deede de Kerke van Leiden een ſterker aanval op hem; welke hij ook in het eerſte wel kloekmoedich afwees, maar onder welke hij als ſij terſtont daar op met meerder kracht wierde hervattet ſich ſelven boog, en ſoo tot deeſe Kerke oovergiug, of ſchoon die van Utrecht hem in haare Academie meede wilden bevorderen indien hij konde goetvinden bij haar te blijven. Daar op is de Ooverleedene in deeſe Stat ook niet vrij gebleeven; of van de ernſtige verſoeken der Haagenaars, dat hij haar beroep, het welke ſij dan op hem terſtont wilden uitbrengen, niet wilde af ſlaan, maar aan haar hoope van ſijn toeſtemminge geeven, welke hij ganſch van de hant wees; of van de ſtem-

ſtemmen der Amſterdammers, de welke met 't daat op hem gingen, maar van haare Ooverheeden ſeer voorſichtichlijk niet wierden opgevolgt met de vereiſchte toeſtemminge, op dat ſij ſoo bevalligen Herder aan haare naabuurige met haar door nauwe vrientſchap verbondene Stat, en ſulken grooten Leeraar der Jeucht als in hem ſtak aan de Academie, niet mochten ontrekken, gelijk ſij van ſijne uitmuntende bekwaamheeden oovertuigt zijnde ſulks oopenlijk beleeden. En ſoo is hij tot Leiden gebleeven bij de laatſte Gemeente van ſijn Grootvaader, hebbende naaderhant eevenwel in het Jaar MDCXC. het Leerampt in de ſelve voor de helft met geneegene toeſtemminge van Ooverheit en Kerkenraat op mij oovergedraagen; gelijk hij tot loon van ſijne liefde en arbeit van de ſelve heeft genooten een ſeer weerdige achtinge in den Heere, een ſeer groote toeloop, en een ſeer blijde toejuichinge, welke de reeks der volgende jaaren ook geenſins heeft vermindert, veel min doen ophouden. Maar ook booven dit hebben de Hoog-Eedele Curateuren der Academie en de Groot-Achtbaare Burgemeeſteren deeſer Stat de verdienſten van onſe Groote Man erkent; wanneer ſij in het Jaar MDCLXXXVI. als Antonij Huls geſtorven was, en de onherſtelbaare ſwakheit van Chriſtoffel Wittich grootelijks toenam, onſen Ooverleedenen TRIGLAND te gelijk met den Eerweerdigen Vaader Jacob Gaillard het Gewoone Academiſche Hoog-Leer-Ampt in de Gotsgeleertheit opdroegen', waar van hij ook alle voordeelen volkoomen ſoude genieten bij het eerſte verſterf van een der drie doe leevende Amptgenooten, Spanheim, Wittich, en le Moine;

gelijk hij dan, Wittich eerſt ſtervende, in de belooninge van deeſe Man niet ſeer lange daar naa gevallen is. En ſoo is JACOB TRIGLAND tot de Academiſche Weerdigheit van ſijn GrootVaader opgeklommen, terſtont daar op ook de eernaam van Leeraar der Gotsgeleertheit ontfangende; tot welkes gelukkige ophoudinge en krachtige luiſter niemant bekwaamer of gevonden of geſocht konde worden, en in welkes bekleedinge ik niet bekwaam ben aan u te ſeggen hoe ſeer hij heeft uitgeblonken. Want met geen minder ijver heeft hij ſijn eigen veelvoudige Geleertheit voortgeſet, tot ſulk een Man en Leeraar geworden zijnde als doe hij een Jongeling en Leerling was; waar uit gij dan kont oordeelen, hoe grooten ſchat hij daar van ten laatſten heeft beſeeten. En wat Wijsheit hij ook voor ſich verkreeg, die deelde hij aan de Academiſche Jeucht altijt ſeer veerdich meede, geenſins blijvende hangen bij de gewoone eerſte beginſelen der Gotsgeleertheit die men in de Kinder-Onderwijſen en Korte Begrijpen vint, maar ſteets voortgaande en elk opwekkende om voort te gaan tot een voortreffelijker en volmaakter Geleertheit, door welke de Kerke in deeſe dertele en walgende eeuwe onderſteunt en verciert konde worden. Getuigen hier van zijn alle de Reeden die hij voorbrachte, beneevens ſijne Onderwijſingen in Academie en eigen huis, en oopenlijke Reedevoeringen, en geſchreevene Werken, in welke de Cierlijkheit van Uitdrukkinge en Oovervloet van Geleertheit eeven groot worden bevonden. Ten zij ook dit ſoo was was geweeſt, ſoude men uit alle plaatſen van Neederlant, uit de wijde uitſtrekkingen van het nabuu-

rige Duitschlant en Vrankrijk, uit de afgeleegene lantstreeken van Switserlant Hongarijen Poolen en het gansche Noorden, jaa uit de Ooverzeesche Eilanden van Engelant Schotlant en Yrlant, niet hebben sien toevloejen sulken grooten schaare van voortreffelijke Jongelingen, welke bij hem teegenwoordich zijnde met alle eerbiet van sijn mont afhingen, en weederkeerende hem bij de haare steets roemden. Jaa buiten sulks souden van hem niet zijn afgekoomen soo veele deftige Leerlingen, welke de grootste Kerken niet alleen stichten, maar ook aan Schoolen en Academien door haare geleertheit van oover lange seer groote luister toebrengen, als daar zijn de Turretins, Relands, Wilhelmiussen, Verbrugges, Cramers, Holtzhalben, Hottingers, en diergelijke andere seer Geleerde Mannen meer die ik alle niet kan optellen. Het past ook niet dat ik hier met stilswijgen voorbij gaa, hoe grooten genoegen de Groote Kooning Willem geschept heeft in het nutte dat de Ooverleedene aan de Academie toebrachte, wanneer hij, als onse Gewenschte Stathouder, onder andere eenmaal in het Jaar MDCLXXXIX. en andermaal in het Jaar MDCXCIX. aan hem als Rector het Opperbestier der Academie-Raat heeft toevertrout. Ik moete daar bij melden, hoe aangenaam hij sich bij de seer Aansienlijke Vergaaderinge van Curateuren en Burgemeesteren gemaakt heeft; wanneer sij, uit een besondere achtinge, gewilt hebben, dat hij meede de aangekochte Boek-Schat van den vermaarden Vossius soude ooversien, dat de Lijkreede oover den Machtigsten Kooning Willem door hem soude worden gedaan, en in het Jaar MDCCII.

dat

dat hij bij de Gotsgeleertheit ook voortaan de Joodsche Outheeden met een nieuwe daar toe behoorende eernaam soude leeren. Meede moete ik u erinneren, hoe weerdige gedachten de Wethouders van de Stat Leiden van hem hebben gehat, wanneer sij bij het versterf van Le Moine niemant bekwaamer hebben geoordeelt tot den Opsicht van haare Schoolen als hem. Ten laatstenmoete ik hier noch bij voegen, in hoe dankbaaren erkentenisse sijne gaaven en verdiensten zijn geweest bij de Opperste Kerkvergaaderingen, als sij haare gewichtichste saaken aan hem hebben oovergegeeven, welke niet alleen in haar midden maar ook bij andere naabuurige en mindere Vergaaderingen, jaa ook bij de Heeren Staaten selve, te verrichten waaren, haar versekert houdende, dat die van niemant anders gelukkiger konden worden uitgevoert.

Soo weerdich is het Geschied-Verhaal van onses TRIGLANDS Oopenbaar Leeven voor het gemeen, dat ik sijne besondere Huis-saaken soude moogen ooverslaan, ten waare ook deese seer uitmuntende sich opdeeden. Immers daar de Man met soo veel vlijt en voortgang des Heeren huis boude, heeft het ook dien grooten Opperbestierder behaagt sijnes Dienstknechts huis seer hoog te doen klimmen. Dat deeden de groote bekwaamheeden met de oovergroote roem van deesen JACOB, dat hij tot Breda sijne stantplaatse hebbende van Isabelle Sophie de Geer tot een gemeensaame omgang buiten veel moeite wierde toegelaaten, en dat hij daar op tot Utrecht gekoomen zijnde haar tot een gewenschte Houwelijks vereeniginge met hem ooverhaalde. Sij was een Juffrou van Amsterdam, van welke ik in waarheit

Digitized by Google

feggen moete niet te weeten, of ik mij ten meeften verwonderen mach oover de aangenaamheit van haare Gedaante, of oover de verheevenheit van haar Verftant, of oover haare nettigheid in de Neederduitfe en Franfche fpraake, of oover de Ongeveinsde Oprechtigheit van haar gemoet, of oover de grootheit van haare Kenniffe in Goddelijke en Menfchelijke faaen, of oover de Deftigheit van haare zeedige Omgang, of oover de Vriendelijke Bevalligheit van haare reeden en zeeden, of oover de tefaamenkomfte van alle Deucht in haar, of oover de Waardije van haare Befittingen, of oover de Eedeldom van haar Geflachte; foo feer ftaaken alle deefe dingen in haar eene perfoon uit. Dit kan ik niet naalaaten tot eere van Godt en verwonderinge van het teegenwoordige en volgende geflachte te melden, dat de Grootvaader van deefe Juffrou, Lovijs de Geer, van welke beneevens fijne Vrouwe Adriane Gerarts fij geteelt was door fijn Soon Laurens de Geer en Schoondochter Margarite Cromom, uit een feer Eedel Geflachte in Luikerlant afkomftich, een niet min doorluchtich voorbeelt van Chriften Deuchtfaamheit als van Goddelijke Zeegeninge is geweeft. Want naa dat hij uit een oprechte liefde tot de fuivere Godts-dienft fijn vaaderlant en volk verlaaten hadde, met een wilveerdigheit in der daat gelijk aan die van Abraham, en in dit onfe Hollant was gekoomen fonder eenich vermoogen van vaaderlijke erveniffe, heeft Godt door den koophandel fonder bedroch gepleegt foo veel winfte aan den Man toegebracht; dat hij daar naa waarlijk de Vorften feer verre in fchatten heeft oovertroffen, uit welke hij

felf

ſelf groote krijgsvlooten voor Kooningen heeft toegeruſt; dat hij een Heer van veele Lantſchappen in het Noorden is geworden; en dat hij ſoo rijke als veele kinderen en naakoomelingen heeft naagelaaten. In deeſen erkende hij ook allesſins de mildaadige goetheit Gots omtrent hem, ſoo wel met werken als met woorden verklaarende dat hij aan die alleen alle zeegeninge ſchuldich was. Men kan doch geenſins ſeggen, wat macht van gelt, met geene duiſenden van guldens omtrent te reekenen, hij mildelijk heeft beſteedet, tot onderhout van Arme Burgers, tot verkwikkinge van Geloovige Ballingen, tot voetſel van Omſwervende Geleerde mannen, tot bevorderinge van Wijsheit en Gotvrucht door haare Schriften, tot beſtant van Leeraaren bij onderdrukte Gemeenten, en tot hulpe van deftige Verſtanden tot den Dienſt der Kerke, met hoedaanige door ſijne mildaadigheit zijnde gekweekt dit Leidſche Academie-Geſtoelte ook wel gepronkt heeft, en hoedaanige hij meede van ſijne Naaſaaten naa ſijn doot heeft willen hebben aangeſet. Als nu onſe TRIGLAND de ſoo deftige Soons Dochter van deeſe groote Man hadde getrout, heeft hij ſeer vergenoegt en vermaakelijk met haar geleeft geduurende den tijt van elf jaaren, en als ſeer lieve huwelijks vruchten van haar geſien twee Soonen en ſes Dochteren; van welke door Gots goetheit noch ooverich is de eene Soon, genaamt Jacob, die in veelerleie geleertheit op een deftige wijſe opgekweekt en geoefent, onlangs met een algemeene toejuichinge tot de weerdigheit van een Rechtsgeleerde is toegelaaten, en waarlijk gebooren is tot ophoudinge van de eere van ſijn ge-

flachte en steunsel van het Gemeene Best, met vier uitgeleesene Susteren, Johanne Sophie, Margarite Christine, Juliane Lovise, en Elisabet Constantie, in wien reets uitblinkt en ongetwijfelt verder uitblinken sal de veelerleie eere van haare voortreffelijke Moeder. Deese sijne getrouwe en aangenaame Leevens-Gesellinne heeft dan TRIGLAND met veele traanen van deese weerelt sien scheiden in het Jaar MDCXCI. en hij is tot geen tweede houwelijk oovergegaan voor het Jaar XCIX. van de voorleedene eeuwe naa dat hij acht jaaren weeduwenaar was geweest; soo seer kleefde hem de blijde gehengenisse van sijne soo geliefde Vrouwe aan. Doe heeft de goede hant Godts hem tot een tweede Echtgenoot doen voorkoomen en geworden een Vrouwe van seer veele lof, door welke hij sijn voorgaande groote verlies gelukkichlijk konde vergoeden, en van welkes ongemeene deugden hij in blijtschap met mij en andere vrienden meenichmaal gesprooken heeft, te weeten Susanne Loten, seer weerdige Dochter van Jan Loten geroemt Dijkgraaf van de Beemster in Noord-Hollant en Apollonie Seleins, zijnde doe Weeduwe van de Achtbaare Heer Pieter Hulft Scheepen tot Amsterdam. Van welke sij ooverich hadde, gelijk sij noch heeft tot haare groote troost in deese haare tweede Weduwe-staat, een voortreffelijke Soon Jan Hulft, die onlangs beneevens sijn broeder Trigland volgens sijne verdiensten als Rechtsgeleerde is aangenoomen, en waarlijk tot groote dingen schijnt gebooren te zijn, die de Heere daarom lange in voorspoet wille bewaaren voor het waggelende Vaaderlant en de bedroefde Moeder en het aansienlijk Geslachte.

Tot

Tot hier toe ſaagen wij het weedervaren en doen van onſen ooverleedenen JACOB, wiens Gaaven en Deuchden wij nu noch een weinich naader hebben te beſchouwen. Immers waaren ſijne natuurlijke bekwaamheeden van Verſtant, Oordeel, Geheugeniſſe, en Uitſpraak, verre allen onſen lof oovertreffende. Niets wiert 'r gevonden ſoo verheeven, het welke hij niet ſeer lichtelijk op het eerſte hooren of ooverloopende leeſen bevattede; nog iets was 'r ſoo aardich, dat hij niet met geringe moeite bedachte, in het te ſaamen ſpreeken, en reeden twiſten, en reede voeren, en dichten, waar meede hij ſich van der jeugt af veel vermaakte. Niet kwam 'r voor ſoo ſwaar of ingewikkelt, waar oover hij niet ſeer veerdich en gelukkich oordeelde. Niet deede ſich ſoo uitgebreidet op in ſaaken die te weeten en in werken van allerleie Schrijvers die te leeſen zijn, het welke hij niet onthielde en gepaſtelijk voorbrachte. Waar bij ſoo in beſondere te ſaamenſpraaken als in oopenbaare reedevoeringen ook kwam een eevengelijke Aangenaamheit van ſeggen, welke ſonder eenige ſtutteringe altijt naa de geleegenheit der ſaake gericht was. En gelijk hij ſich hier in altijt ſeer neerſtichlijk hadde geoefent, ſoo verrukte ſijne Welſpreekenheit de toehoorders ten eenemaal, het zij hij in het Latijn van dit Geſtoelte oover allerhande ſaaken ſoo meenichmaal ſprak, het zij hij van de Preedikſtoel in het Neederduitſch met het volk beeſich was, waar van hij een geduurſaame blijk heeft naagelaaten in ſijne Lijkreede oover de gepreeſene Koninginne Maria. Daar bij was ſijne Geleertheit waarlijk volmaakt, welke hij nimmermeer konde verbergen, ook wanneer

hij

hij daar op toeleide. Want daar hij alle Taalen tot verwonderinge toe machtich was, wiste hij met een, behalven de ongemeenste stukken der Heilige Gotsgeleertheit, alles wat verdichtet of waar, klein of groot, out of nieu, onweerdich of weerdich, gevonden wort in de Christen weerelt, of in het Heidensche Romen, of in het wijse Griekenlant, of in het opmerkende Ægypten, of ook in het Uiterste Oosten. Insonderheit heeft het Joodsche volk niets door haare veelerhande soo Schriftuirlijke als Talmudische Meesters naagelaaten, het welke hij niet volkoomen besat, naa dat hij met onvermoeide arbeit veele jaaren lang haare schriften hadde doorsocht. Seer wel heeft ook de Ooverleedene gedaan, dat hij eenige doorluchtige blijken van sijne groote geleertheit aan ons heeft naagelaaten; niet alleen in verscheidene uitgeleesene Academische Reedentwistingen, oover de Naame van Apocryphe Boeken, oover het Boek der Oprechten, oover het Lichaam Mosis, oover de Goddelijke meldinge der drie Heemelsche Getuigen bij Johannes; en in de Reede-Voeringen, van de betaamelijke Maniere der Voortsettinge des Geloofs, van de Nuttigheit der Godts-dienst aan het Gemeene Best, van de Oorsprong en Oorsaaken van Moses Plechtelijkheeden, van de Ægyptische Aanbiddinge van den Aarts-Vaader Joseph onder de vertooninge van een Geheilichde Os, van de ooverleedene Frederik Spanheims Lof; maar ook in sijne Gissingen oover het Dodoneesche Orakel, in sijn werk van de Joodsche Karaïten, en in de Beweeringe van onse Heilige Schrift teegen het Nieuwe Veranderde Opstel daar van welke seeker Geleert Man gansch dwaaslijk heeft begin-

beginnen te maaken. En hoe groote dingen souden wij niet van hem hebben gehat? indien hem een langer leeven hadde moogen gebeuren, om sijne veelvoudige Geleertheit, met soo veel neerstigheit verkreegen, door opstel te schikken tot gemeen gebruik van de Weerelt en laate Naakoomelingschap, waar voor hij soo grooten achtinge en eerbiet hadde, dat hij niet als het geene in allerleie wijse volmaakt en de geduirsaamheit der eeuwen weerdich was wilde uitgeeven. Bij des Mans Geleertheit moete ik voegen sijn Ijver, met welke hij sich mannelijk stelde voor de Heemelsche Waarheit teegen de inkruipende of doorbreekende Dwaalingen, naa het voorbeelt van sijn vermaarde Grootvaader seer afkeerich zijnde van alle veranderinge der aangenoomene Leere. Want soodaanich heeft hij sich vertoont, niet alleen in al sijn Academisch Onderwijs, maar ook in de Kerkelijke Handelingen der Synoden teegen de seer vuile Dwaalingen van een Kerkelijk en een ander Academisch Leeraar in Neederlant, omtrent welke hij ook van de Eed. Gr. Moogende Staaten gevraagt zijnde geensins heeft ontveinst wat hij daar van oordeelde, en wat daar van bij allen behoorde geoordeelt te worden. Soo groot in deesen sijn ijver was, soo blijkbaar toonde sich de billijke Gemaatichtheit van sijn gemoet in de mindere Verschillen der Broederen, die men altijt vindet en vinden sal; door welke hij heilichlijk oordeelde dat men nooit tot verdeeltheeden, haat, en onderlinge vervolgingen, sich moeste laaten vervoeren, met sijn voorbeelt ook getrouwelijk leerende, dat men dikwijls ongelijk van broederen verdraagen moet sonder om eenige diergelijke

weeder-vergeldinge te denken. Hoe groot verder sijn Vriendelijkheit was teegen alle die hem voorkwaamen, behoeve ik niet te seggen, terwijl elk daar van weet te spreeken. Gelijk ik om de selve reeden niet meer verplicht ben sijn Weldaadigheit omtrent den Naasten te roemen, tot welke hij door de Christelijke liefde en sijn meedelijdende gemoet getrokken wierde; als sijne Deuchtsaamheit omtrent Godt, de welke hij met woorden en werken altijt voor de menschen heeft beweesen, en met ijverige gebeeden bij Godt uitgedrukt. Immers van sijn Gotvrucht hebben de woorden in sijn siekte gesprooken ten einde toe getuigt, als door welke hij sijn Geloove, Lijtsaamheit en volkoomen gewillige Onderwerpinge in alles onder sijn Godt deede blijken; van die spraaken ook sijne Oopenbaare Gebeeden, van welke men hem in sijn groote swakheit voor weinige weeken noch niet konde afhouden; jaa van die riep luit keels sijn laatste Kerk-Reede, die hij voor twintich daagen noch voerde oover de woorden van Asaph, maar mij aangaande het is mij goet naabij Godt te weesen, daar hij die Naabijheit in Gots genaade soo genoot dat hij sich voor af gevoelde met groote treeden te naaderen tot des selfs heemelsche voltrekkinge. Gelijk het dan ook niet seer lang geleeden is, dat hij aangemaant zijnde om welgemoet te leeven, sulks wel aannam en betuigde te doen, maar met een verklaarde niet min welgemoet eerlang te sullen sterven.

Daar wij dan nu tot het gansch droevich verhaal van sijn Doot sullen oovergaan, moeten wij voor af erkennen de groote goetheit Godts, door welke de

hee-

heemelſche en groote geeſt van onſen TRIGLAND is gepaart geweeſt met een ſterk lichaam, het welke door geen arbeit van daagen en nachten wierde verſwakt, en omtrent nooit onderworpen was aan eenich ooverval van merkelijke krankheit. Dit erkende en roemde de Ooverleedene altijt met dankbaarheit, en beleede ſich ſelven tot verwonderinge toe meede vrij ſoo wel van verſchrikkende droomen als van ſlaapeloose duiſterniſſen. Doch gelijk onſe leeven ſelve broos is, ſoo kan ook de geſontheit niet altoos beſtendich zijn; en deeſe is veel eerder als de wenſch van alle Geleerde en Vroome Menſchen meedebrachte in onſen TRIGLAND met-ongeſontheit verwiſſelt. Waar van ik u het beſte onderricht ſal konnen geeven met de woorden van de vermaarde Heer Boerhaven, de welke hem van het begin der ſiekte tot de doot toe met veele opmerkinge en ſorge heeft beſocht en behandelt. Naa dat hij, ſoo ſpreeke ik de Heer Boerhaven naa, te vooren een volkoomen geſontheit hadde genooten, is hij voor drie jaaren eerſt oovervallen van die langſaame ſiekte welke de Hollanders Blauſchuit pleegen te noemen. Als die door bekwaame genees-middelen geweeken was, liet ſij eevenwel ſulke ooverblijffelen naa, welke met het eerſte aankoomen van de herfſt-koude voor een ſterker weederkomſt der ſelve deeden vreeſen. Doe verſwakte ook de Man, en beſweek in ſijne leevens beweegingen, en konde het kwaat niet te booven koomen als door de allerſterkſte genees-middelen met de voortijts lucht, wanneer hij ſijn oopenbaar en beſonder werk weederom met genoegſaame luſt aanving te doen. Maar in de winterkoude van het voorleeden jaar begonde een

traagheit ſijne leeden te verdooven, en bleek uit ſijn ſlaaperigheit, luſteloosheit, beevinge, en koude van het geheele lichaam, dat 'r een ganſch verval van krachten was, en de ſiekte genoegſaam verandert in een Slijmachtich Sappen-Verderf. Waar van de ſtoffe op de longen gevallen en weeder bij losbreekinge opgegeeven zijnde, is hij ſoo verre herſtelt, dat hij de voorleeden ſoomer doorgebracht heeft met een ſtantvaſtich gemoet ſijn gebrookeene krachten weeder oprechtende. Tot dat hij met het eerſte weederkoomen van de koude, naa dat hij ſijn ſwakke lichaam ontijdich door een oopenbaare Kerkreede hadde ter needer geworpen, van ſijn krachten zijnde begeeven, vervallen is in een Slaapſiekte, die in vier daagen ſijn ſeer ſoete leevensloop door een ganſch ſachte doot heeft geeindicht den XXII. Dach van deeſe Maant des aavonts ten acht uiren.

Soo heeft onſe JACOB TRIGLAND in het Vieren Vijftigſte Jaar van ſijn Ouderdom met blijtſchap afſcheit genoomen, van deeſe donkere aarde, van alle des ſelfs arbeit en moeilijkheit, en van ons die daar door noch worden gedrukt, tot dat wij hem eerlang volgen. Soo neemen wij wederom afſcheit van hem; maar met droefheit, in het midden van de onweeders door welke de Kerke en het Gemeene Beſt worden geſchuddet; maar met dankbaarheit, dat wij ſijn licht ſoo lang hebben moogen genieten; maar met een volſtandige geheugeniſſe van ſijne gaaven en deugden, die weerdich zijn om in alle de ooverige eeuwen der weerelt geroemt te worden. Jaa wij verheugen ons ook, Saalige TRIGLAND, in uwe ooverwinninge, en ruſte, en vreugde, en onſterve-

ſtervelijkheit, en heerlijkheit, de welke gij voor ons geniet bij Godt en uwen Saalichmaaker. En ons tot u wendende, Goedertierene Vaader, en op onſe knieen naaderende tot uwe kooninglijke zeetel, bidden wij u met alle moogelijke ijver onſer zielen; dat uwe rechtveerdige toorn niet verder aanraake, of het Gemeene Beſt, of de Kerke, of deeſe Academie en Stadt, maar dat gij aan die alle uwe groote gunſte wilt bewijſen, en nieuwe mannen van uwe rechterhant weedergeeven; en dat gij ons alle in het beſonder, terwijl wij leeven altijt wilt zijn een verſoent Got in uwen Eenich-geboorenen Soone, en als wij ſterven en weederopſtaan ſullen naa uwe oneindige barmhertigheit verleenen een blijden toegang tot het geſelſchap der Heiligen, tot de gemeenſchap der Engelen, tot de omhelſinge van den Verloſſer, tot de volmaakte genietinge van U Selven, en tot een Saalige Onſtervelijkheit met U! Soo zij het! En ſoo ſal het zijn voor alle uwe getrouwe dienaaren.

IK HEBBE GEDAAN.

RAPENBURGSE
ROUWKREET,

opgaande door Nederland, en de gehele Letterwereld,
over de bedroevde en ontijdige dood,
van den
Eerwaardigen, Godvrugtigen, hooggeleerden
HEER,

JAKOB TRIGLAND

Hooglerraar der H. Godsgeleerdheid en Joodse
Oudheden, inde hoge Schole, en getrouw
Bedienaar van het eeuwig Euangelium,
in Gods Kerk, te LEIDEN.
door vele verdiensten, de lievde van de gehele wereld.
voorgevallen den 23. van Herfstmaand, des Jaars
cIɔ. Iɔ ccv.
bewegelijk berouwklaagd door den vermaarden
HERE,

JOHANNES vander MARK,

in Kerk en School sijn waardig Amptgenoot.
even na de begravenis.

Intervallis distinguimur, exitu æquamur.

Mijn Sangnimf heeft haar weer verstout,
Heer TRIGLANDS deugden op te singen,
Gelijk sij steewaards gaande uit 't woud,
Sijn leesstoel eertijds plagt te omringen,

Als

Als hij met welbespraakte reen,
Ten eersten de hoge School betoverd,
Na hij so'on eerampt ging bekleen, 1686.
En de hoge standplaats had veroverd.
Wen hij op't kragtigste beweerd,
Dat het geloov niet voord kan groeijen,
Door pijnbank, takkebos, nog sweerd,
Maar pen en tongen het doen bloeijen.
Als hij Heer Spanheims dood beklaagd, 1701.
En 't groot verlies der Kerkhistorij,
Die van dien Atlas wierd geschraagd,
O Leids Atheen, uw hoge glorij!
Als Koning William was dood,
Men tongen sogt dien Vorst te loven, 1702.
Wie bragten lofstijl toe soo groot,
Als onse TRIGLANDS en Gronoven.
Heer TRIGLAND was't die 't beste lot, 1695.
Der alderheerlijkste MARIJE,
En deel, als sij wegvoer na God,
Ook roemen most en 't graf inwijen.
Als sij hem hoorde so, en las,
Vermat sij haar die mond te kronen,
De een citer roerde de anders ras,
En heften op met grootse tonen,
Dog, laas! hoe is sij nu in rouw!
Hoe hoordse Leidse klokken bommen!
Wiens geest sig niet ontstellen souw,
De dood weer inde Kerk geklommen!
De dood ontsiet nog klein nog groot,
Nog deugd, nog wijsheids hoge schatten,
O onverbiddelijke dood!
Gij laat u hinderen nog vermatten.

Een

Digitized by Google

Een man het hoogste leven waard,
Die al de wereld moet beklagen,
Stopt gij ontijdig onder de aard,
In kragt en bloeijen van sijn dagen!
Berousloerst maaktse een dos geschreeuw,
Klopt op haar borste, haar blonde haren,
Trektse uit, beswijmd, beklaagd de eeuw,
Kan sig herstellen, nog bedaren.
Daar leid, *heft se op*, die goude mond,
Die seggens kragt, en groot vermogen,
De hand die altijd open stond,
Die al betoverende ogen.
Die lievde en bevalligheid,
Die swier van 't uiterste betamen,
Waar alles over sugt en schreid,
En rouw niet perkken kan, nog ramen.
Die Godsgeleerdheid nieuw en oud,
Die Oudheidkennis van de Joden,
Op taal en letterkund geboud,
Waar al voor buigd, en moet verroden.
Heer Mark die pluist het alles uit,
Met broeder-en bijsonderen ijver,
Hoe wierd hij beter uitgeluid,
Als van so'on wonder veerdig Schrijver!
Die 't niet alleen doet in 't Latijn,
Maar voor sijn Duitse landgenoten,
's Mans deugd en lov bekend wil sijn,
Ook in die spraak heeft overgoten.
Heer TRIGLANDS soon, wiens toon en geest,
Tot aan den hemel sal gaan draven,
Is in geen tijd nog staat geweest,
Uit te basuinen vaders gaven.

'tWas

't Was waardig dat de Digterrei
Bij 't groote lijk quam ſaam vergaren,
En heften op ten treurgeſchrei,
Tot cierſel der Hiſtoriblaren.
't Schiet al te kort, wat dat'er komt,
'k Wil Neerlands digteren braveren,
Sijn lov verbaaſt, en deugd verſtomt,
Van onſe eeuw de beſte veren.
Ik ſcheid 'er uit, 'k leg neer mijn pen,
De wonderen van 't verſtand te loven,
Geen braver geeſten daar toe ken,
Als Monen, en mijn Vollenhoven.

חלקי יהוה

ADRIAAN PARS.

LEYDENS LIJKTRANEN

Op 't Afſterven van

Den Eerwaardigen, Godſaligen, Hooggeleerden
en ſeer beminden HEER

JACOB TRIGLAND,

Profeſſor in de Heilige Godgeleerdheid en Joodſche
Oudheden, en ſeer yverig Bedienaar des
Goddelijken Woord in de Gemeinte
Jeſu Chriſti binnen Leyden.

Overleden den 22. *September* 1705.

Waar wil dit heen? eylaas! wat ſal van my geworden?
Wat nu, ô wreede Dood, wie of u immer porden,
Om my ſo kort op een te roven mijn Cieraat?
Wat let u dat gy my ſo wond op wonden ſlaat?
Had u vergalde Flits ſig niet genoeg verſaden,
Als s' in Bellonaas oegſt in helde bloed mag baden?
Moet nog mijn Kerk en School, eylaas! het doelwit ſijn
Van u pekſwarte ſtaal, gedopt in boos fenijn?
Mijn Kanſel draagt nog rouw om Vader Steyn, die ſcheure
Gaapt nog, en nu moet weer mijn School en Tempel treuren?
Nu gy, ô wrede grim! derft ſlaan u booſe tand,
In 't hart, eylaas! in 't hart van mijnen TRIGELAND.
Sta ſtil mijn droeve ziel, en ſie eens waar gy heen glijd;
Gij doet gelijk de hond die dwaaſlijk in de ſteen bijt,

En

Digitized by Google

En let niet wie se werpt ; de dood volgt maar sijn last,
U quaad dat is uyt u, dies in u boesem tast ;
De Bron van uwe smert is enkel uwe sonden.
God sond u School en Kerk een drom van gulde monden
En Leyders van de ziel op 't gulde heemel spoor :
Maar u versteende hert, en dik vereelde oor
Veragte 't soet gespeel die'r hemelsche trompetten,
En vliegt met dolle drift in 's duyvels warre netten.
Nu komt de wrake Gods, en neemt u tot een straf,
In ruym vier jaren vijf van sijn Gesanten af,
Spanheym, *Hermkhuysen*, *Knibbe*, *Steyn*, en nu die grooten
En deftigen TRIGLAND! uyt een Geslagt gesprooten
Van Mannen, die in Kerk en Leydse Letterhof
Als sonnen blonken tot haar onverkreukbaar' lof.
Juygt Haarlem, dat hy is in haare schoot gebooren:
Roemt op sijn eerste dienst, 't dorp *Tamen* en *Vithoren*,
Breda sijn eerste stad, en *Uytregt* roeme vry
Op haar genote soet van dese honig-by:
Maar ik, die nu de tijt van vierentwintig Jaaren
Sijn gaven heb gesmaakt, die als vergoded waren,
Moet seggen dat hij was een wonder van ons' tijd!
Een spiegel voor de deugd, een voorwerp van de Nijd.
Ik laat Getabbarden en groote Letterhelden,
Ik laat de Leeraars selv sijn groote Wijsheid melden;
Spreek van sijn vroom gedrag gy die steeds by hem waard
In 't School, en Huys, en Kerk, so lang hy was op aard.
Was niet sijn meeste lust in God gewijde saken?
Was niet de ziele spijs sijn eenigste vermaaken?
Wat was sijn laatste Text op 't Cansel? segget mijn,
Was 't niet, *het is my goet na by mijn God te sijn?* *Ps.* 73:28.
Hoe klam de ziel daar op in hemelsche gedagten!
Hoe yverde sijn geest in 't lighaam sonder kragten!

Digitized by Google

Ganſch afgemat door ſiekt' en lang-getorſte pijn,
Verlangende met ernſt na Hemels Medecijn.
Sijn zieleſtem drong door, door alle wolke heenen.
God hoord' en heeft ſijn Vrind getrooſt van al ſijn weenen.
Hy trok hem hemelwaard, dien waaren Iſrael;
En ſiet de ſpreuk vervult voorſeyd van Daniel. *Cap.* 12: 3.
Wel eer by hem verklaard, nu kan hy Propheteeren;
Nu doet hy niet als ſtaag ſijns Scheppers lof vermeeren.
Nu is ſijn ſtrijd volſtreen, en kend nu ſijn geluk,
En laat, og Leyder! ons nog midden in den druk.

SAMUEL BAVIERE.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

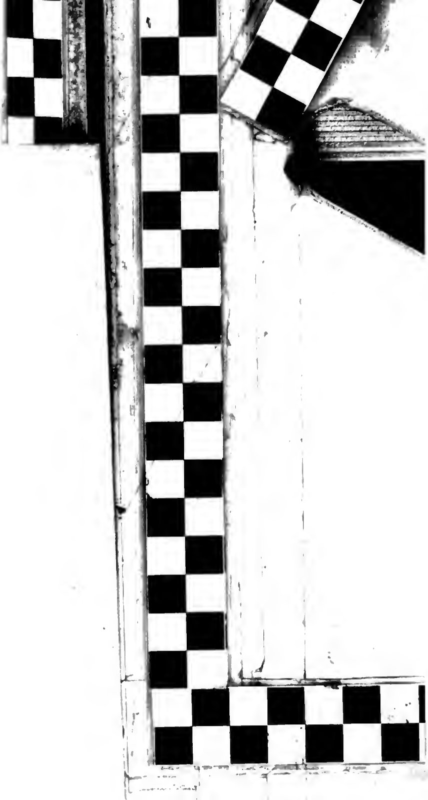

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google